

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 1ης Αυγούστου 2022 *

«Προδικαστική παραπομπή – Ανταγωνισμός – Συμπράξεις – Άρθρο 101 ΣΛΕΕ – Αγωγή αποκατάστασης ζημίας που προκλήθηκε από παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης – Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την οποία διαπιστώνεται παράβαση – Διαδικασία διευθέτησης διαφορών – Προϊόντα τα οποία αφορά η παράβαση – Ειδικά φορτηγά – Απορριμματοφόρα»

Στην υπόθεση C-588/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Landgericht Hannover (περιφερειακό δικαστήριο Αννόβερου, Γερμανία) με απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Νοεμβρίου 2020, στο πλαίσιο της δίκης

Landkreis Northeim

κατά

Daimler AG,

παρισταμένων των:

Iveco Magirus AG,

Traton SE, διάδοχου της MAN SE, της MAN Truck & Bus και της MAN Truck & Bus Deutschland GmbH,

Schönmackers Umweltdienste GmbH & Co. KG,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, P. G. Xuereb και A. Kumin, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: L. Medina

γραμματέας: D. Dittert, προϊστάμενος μονάδας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 17ης Νοεμβρίου 2021,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Landkreis Northeim, εκπροσωπούμενη από τους L. Maritzen και B. Rohlfing, Rechtsanwälte,
- η Daimler AG, εκπροσωπούμενη από τους U. Denzel, L. Schultze-Moderow και C. von Köckritz, Rechtsanwälte,
- η Iveco Magirus AG, εκπροσωπούμενη από τους A. Boos, M. Buntscheck, T. Mühlbach και H. Stichweh, Rechtsanwälte,
- η Traton SE, διάδοχος της MAN SE, της MAN Truck & Bus, και της MAN Truck & Bus Deutschland GmbH, εκπροσωπούμενη από τους C. Jopen, S. Milde και D.J. Zimmer, Rechtsanwälte,
- η Schönackers Umweltdienste GmbH & Co.KG, εκπροσωπούμενη από τον A. Glöckner, Rechtsanwalt,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Posch, τις E. Samoilova και J. Schmoll,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους S. Baches Opi και M. Farley και από την L. Wildpanner,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελία, που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 24ης Φεβρουαρίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της αποφάσεως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2016, κοινοποιηθείσα με τον αριθμό C(2016) 4673 τελικό, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 [ΣΛΕΕ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση ΑΤ.39824 – Φορτηγά) (ΕΕ 2017, C 108, σ. 6, στο εξής: επίμαχη απόφαση).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Landkreis Northeim (περιφέρειας Northeim, Γερμανία) και της Daimler AG σχετικά με ζημία που φέρεται να προκλήθηκε στην περιφέρεια Northeim από την παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3, στο εξής: συμφωνία ΕΟΧ), η οποία διαπιστώθηκε με την επίμαχη απόφαση.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1/2003

- 3 Το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα [101] και [102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), το οποίο φέρει τον τίτλο «Βάρος αποδείξεως», προβλέπει τα εξής:

«Στο πλαίσιο του συνόλου των εθνικών και των [ενωσιακών] διαδικασιών εφαρμογής των άρθρων [101] και [102 ΣΛΕΕ], η απόδειξη της παράβασης του άρθρου [101] παράγραφος 1 ή του άρθρου [102 ΣΛΕΕ] βαρύνει το μέρος ή την αρχή που ισχυρίζεται την παράβαση. Η απόδειξη ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου [101] παράγραφος 3 [ΣΛΕΕ] βαρύνει την επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων που επικαλείται τη διάταξη αυτή.»

- 4 Το άρθρο 7 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διαπίστωση και παύση της παράβασης», προβλέπει τα εξής:

«1. Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει, κατόπιν καταγγελίας ή αυτεπαγγέλτως, παράβαση του άρθρου [101] ή [102 ΣΛΕΕ], δύναται να υποχρεώσει με απόφασή της τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να θέσουν τέλος στη διαπιστωθείσα παράβαση. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή δύναται να τους επιβάλλει μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, ανάλογα προς τη διαπραχθείσα παράβαση και αναγκαία για την παύση της. Μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνο στην περίπτωση που είτε δεν υφίστανται εξίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς, είτε όλα τα εξ ίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς είναι ενδεχομένως οχληρότερα από τα μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα. Εφόσον έχει σχετικό έννομο συμφέρον, η Επιτροπή μπορεί επίσης να διαπιστώνει ότι η παράβαση έχει διαπραχθεί στο παρελθόν.

2. Νομιμοποιούνται να υποβάλουν καταγγελία σύμφωνα με την παράγραφο 1 τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που αποδεικνύουν ότι έχουν σχετικό έννομο συμφέρον, καθώς και τα κράτη μέλη.»

- 5 Το άρθρο 11 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών», προβλέπει στην παράγραφο 6 τα εξής:

«Η κίνηση διαδικασίας με σκοπό την έκδοση απόφασης κατ' εφαρμογή του κεφαλαίου III από την Επιτροπή συνεπάγεται την απώλεια από τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών της αρμοδιότητάς τους να εφαρμόζουν τα άρθρα [101] και [102 ΣΛΕΕ]. Εάν η αρχή ανταγωνισμού κράτους μέλους έχει ήδη επιληφθεί μιας υπόθεσης, η Επιτροπή κινεί διαδικασία μόνον κατόπιν διαβούλευσης με αυτή την εθνική αρχή ανταγωνισμού.»

- 6 Το άρθρο 16 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ομοιόμορφη εφαρμογή της [ενωσιακής] νομοθεσίας ανταγωνισμού», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Όταν τα εθνικά δικαστήρια κρίνουν συμφωνίες, αποφάσεις ή πρακτικές δυνάμει του άρθρου [101] ή [102 ΣΛΕΕ], οι οποίες έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο απόφασης της Επιτροπής, δεν μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις που συγκρούονται με την απόφαση την οποία έχει λάβει η Επιτροπή. Πρέπει επίσης να αποφεύγουν να λαμβάνουν αποφάσεις που ενδέχεται να συγκρούονται με απόφαση την

οποία σκοπεύει να λάβει η Επιτροπή κατά διαδικασία που έχει κινήσει. Προς το σκοπό αυτό, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να εκτιμήσει μήπως πρέπει να αναστείλει τη διαδικασία του. Η υποχρέωση αυτή δεν θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις δυνάμει του άρθρου [267 ΣΛΕΕ].»

- 7 Το άρθρο 18 του κανονισμού 1/2003, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αιτήσεις παροχής πληροφοριών», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται βάσει του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή δύναται, κατόπιν απλής αιτήσεως ή βάσει απόφασεως, να ζητήσει από επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να παράσχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.»

- 8 Το άρθρο 23 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πρόστιμα», προβλέπει στις παραγράφους του 2 και 3 τα εξής:

«2. Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλει σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

- α) διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου [101] ή [102 ΣΛΕΕ], ή
- β) ενεργούν κατά τρόπο που αντιβαίνει σε εκδοθείσα δυνάμει του άρθρου 8 απόφαση με την οποία διατάσσεται η λήψη προσωρινών μέτρων, ή
- γ) δεν εκπληρώνουν αναληφθείσα από τις ίδιες δέσμευση η οποία έχει καταστεί υποχρεωτική με απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 9.

Για καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Όταν η παράβαση που διέπραξε η ένωση επιχειρήσεων συνδέεται με τις δραστηριότητες των μελών της, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του αθροίσματος του συνολικού κύκλου εργασιών κάθε μέλους που συμμετέχει ενεργά στην αγορά που έχει επηρεασθεί από την παράβαση που διέπραξε η ένωση.

3. Ο καθορισμός του ύψους του προστίμου γίνεται με βάση τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης.»

Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2006

- 9 Το σημείο 6 των κατευθυντήριων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23, παράγραφος 2, σημείο α), του κανονισμού 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2006), έχει ως εξής:

«Ο συνδυασμός της αξίας των πωλήσεων με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση και της διάρκειας της παράβασης θεωρείται ως κατάλληλη βάση υπολογισμού για να προσδιοριστεί η οικονομική σημασία της παράβασης καθώς και το σχετικό βάρος της συμμετοχής κάθε επιχείρησης σε αυτήν. Η αναφορά στους παράγοντες αυτούς είναι ενδεικτική της τάξης μεγέθους του προστίμου και δεν θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως η βάση μιας αυτόματης και αριθμητικής μεθόδου υπολογισμού.»

- 10 Στο σημείο 13 των κατευθυντήριων γραμμών αναφέρονται τα εξής:

«Για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα [...], στον σχετικό γεωγραφικό χώρο εντός του [Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ)]. Η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί κατά κανόνα τις πωλήσεις της επιχείρησης κατά τη διάρκεια του τελευταίου πλήρους οικονομικού έτους της συμμετοχής της στην παράβαση (στο εξής “η αξία των πωλήσεων”).»

- 11 Το σημείο 37 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών έχει ως εξής:

«Παρότι οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παραθέτουν τη γενική μεθοδολογία για τον υπολογισμό των προστίμων, οι ιδιαιτερότητες μίας ορισμένης υπόθεσης ή η ανάγκη διασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου, μπορεί να δικαιολογούν απόκλιση από τη μεθοδολογία αυτή ή από τα όρια που καθορίζονται στο σημείο 21.»

Η ανακοίνωση για τη διευθέτηση διαφορών

- 12 Το σημείο 2 της ανακοινώσεως της Επιτροπής σχετικά με τη διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008, C 167, σ. 1) έχει ως εξής:

«Σε περίπτωση που ένα από τα εμπλεκόμενα μέρη είναι διατεθειμένο να παραδεχθεί τη συμμετοχή του σε σύμπραξη κατά παράβαση του άρθρου [101 ΣΛΕΕ] και την ευθύνη που συνεπάγεται η συμμετοχή του αυτή, μπορεί επίσης να συμβάλει στην επιτάχυνση της διαδικασίας η οποία καταλήγει στην έκδοση της σχετικής απόφασης σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 23 του [κανονισμού 1/2003] με τον τρόπο και με τα εχέγγυα που διευκρινίζονται στην παρούσα ανακοίνωση. Μολονότι η Επιτροπή, ως ερευνητική αρχή και θεματοφύλακας της συνθήκης με αρμοδιότητα έκδοσης εκτελεστικών αποφάσεων υπό την αίρεση του δικαστικού ελέγχου των δικαστηρίων της [Ενωσης], δεν διαπραγματεύεται το ζήτημα της ύπαρξης παράβασης της [ενωσιακής] νομοθεσίας και της επιβολής της κατάλληλης κύρωσης, μπορεί ωστόσο να ανταμείψει την συνεργασία που περιγράφεται στην παρούσα ανακοίνωση.»

Το γερμανικό δίκαιο

- 13 Το άρθρο 33, παράγραφος 4, του Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (νόμου κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού), της 26ης Ιουνίου 2013 (BGBl. 2013 I, σ. 1750), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, προβλέπει τα εξής:

«Όταν ζητείται αποζημίωση λόγω παραβάσεως μιας διατάξεως του παρόντος νόμου ή των άρθρων [101] ή [102 ΣΛΕΕ], το δικαστήριο δεσμεύεται συναφώς από τη διαπίστωση της παραβάσεως με απρόσβλητη απόφαση της αρχής για τη διασφάλιση της τηρήσεως των κανόνων της αγοράς [(Kartellbehörde)], της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή της αρχής ανταγωνισμού [(Wettbewerbsbehörde)] ή του υπ' αυτήν την ιδιότητα λειτουργούντος δικαστηρίου σε άλλο κράτος μέλος της [Ενωσης]. Το ίδιο ισχύει για αντίστοιχες διαπιστώσεις με δικαστικές αποφάσεις που παράγουν δεδικασμένο, που εκδόθηκαν κατόπιν προσβολής αποφάσεων κατά την πρώτη περίοδο. [...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 14 Κατά τα έτη 2006 και 2007, η περιφέρεια Northeim αγόρασε μέσω διαγωνισμού δύο απορριμματοφόρα από την Daimler.
- 15 Στις 19 Ιουλίου 2016, στο πλαίσιο διαδικασίας διευθετήσεως διαφορών, η Επιτροπή εξέδωσε την επίμαχη απόφαση.
- 16 Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη συμπράξεως στην οποία μετείχαν διάφοροι διεθνείς κατασκευαστές φορτηγών, μεταξύ των οποίων οι Daimler, MAN SE και Iveco Magirus AG, όσον αφορά, αφενός, τον καθορισμό των τιμών και την αύξηση των μικτών τιμών των φορτηγών βάρους μεταξύ έξι και δεκαέξι τόνων («μεσαία φορτηγά») ή άνω των δεκαέξι τόνων («βαρέα φορτηγά») εντός του ΕΟΧ και, αφετέρου, το χρονοδιάγραμμα και τη μετακύλιση των δαπανών για την εισαγωγή τεχνολογιών εκπομπών για τα εν λόγω φορτηγά οι οποίες απαιτούνται από τα πρότυπα Euro 3 έως 6 και, ως εκ τούτου, την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ. Η Επιτροπή έκρινε ότι η παράβαση αυτή είχε διαρκέσει από τις 17 Ιανουαρίου 1997 έως τις 18 Ιανουαρίου 2011.
- 17 Κατόπιν της εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως, η περιφέρεια Northeim άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Landgericht Hannover (περιφερειακού δικαστηρίου Αννόβερου, Γερμανία), αγωγή αποζημιώσεως κατά της Daimler, με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που η περιφέρεια φέρεται να υπέστη λόγω των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό πρακτικών της Daimler.
- 18 Η περιφέρεια Northeim θεωρεί ότι τα απορριμματοφόρα τα οποία αγόρασε από την Daimler περιλαμβάνονται στα προϊόντα τα οποία αφορά η διαπιστωθείσα με την επίμαχη απόφαση παράβαση. Συναφώς, παραπέμπει στο κείμενο της αποφάσεως το οποίο δεν αποκλείει ρητώς τα ειδικά φορτηγά από τα εν λόγω προϊόντα.
- 19 Η Daimler υποστηρίζει ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ότι τα απορριμματοφόρα, τα οποία είναι ειδικά φορτηγά, δεν καλύπτονται από την επίμαχη απόφαση. Συναφώς, διευκρινίζει ότι στις 30 Ιουνίου 2015, στο πλαίσιο της διαδικασίας που κατέληξε στην έκδοση της επίμαχης αποφάσεως, η Επιτροπή της απηύθυνε αίτηση παροχής πληροφοριών στην οποία ανέφερε ότι, για τους σκοπούς των υποβληθέντων ερωτημάτων, ο όρος «φορτηγά» δεν κάλυπτε τα μεταχειρισμένα φορτηγά, τα ειδικά φορτηγά (π.χ. στρατιωτικά φορτηγά ή πυροσβεστικά οχήματα), τα μεταπωλούμενα πρόσθετα στοιχεία («add-ons»), τις υπηρεσίες μετά την πώληση ή άλλες υπηρεσίες και εγγυήσεις.
- 20 Στο πλαίσιο αυτό, και λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων του άρθρου 16, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 κατά τις οποίες, όταν τα εθνικά δικαστήρια αποφαινούνται επί συμφωνιών, αποφάσεων ή πρακτικών που εμπίπτουν στο άρθρο 101 ή στο άρθρο 102 ΣΛΕΕ και έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο αποφάσεως της Επιτροπής, δεν μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις που συγκρούονται με την απόφαση αυτή, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς τα προϊόντα τα οποία αφορά η σύμπραξη που διαπιστώθηκε με την επίμαχη απόφαση. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν, υπό το πρίσμα της αμφιταλαντευόμενης εθνικής νομολογίας σχετικά με το περιεχόμενο του όρου «φορτηγά» όπως χρησιμοποιείται στην επίμαχη απόφαση, τα απορριμματοφόρα αποκλείονται από τα προϊόντα τα οποία αφορά η εν λόγω σύμπραξη.

- 21 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει καταρχάς ότι, στην αιτιολογική σκέψη 5 της επίμαχης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε, πρώτον, ότι «[τ]α προϊόντα που αφορά η παράβαση είναι φορτηγά βάρους μεταξύ 6 και 16 τόνων (“μεσαία φορτηγά”) και φορτηγά βάρους άνω των 16 τόνων (“βαρέα φορτηγά”) τόσο άκαμπτα φορτηγά όσο και ρυμουλκά φορτηγά», δεύτερον, ότι τα φορτηγά για στρατιωτική χρήση εξαιρούνταν από τα προϊόντα τα οποία αφορούσε η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμπραξη και, τρίτον, ότι η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η επίμαχη απόφαση «δεν αφορ[ούσε] υπηρεσίες μετά την πώληση, άλλες υπηρεσίες και εγγυήσεις για τα φορτηγά, την πώληση μεταχειρισμένων φορτηγών ή οποιαδήποτε άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες».
- 22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η διατύπωση που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να περιγράψει τα προϊόντα τα οποία αφορά η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμπραξη θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καλύπτει, καταρχήν, μόνον τα «συνήθη» φορτηγά πλην εκείνων που προορίζονται για στρατιωτικούς σκοπούς και ότι, ελλείψει ρητής μνείας, τα ειδικά φορτηγά, συμπεριλαμβανομένων των απορριμματοφόρων, εξαιρούνται από τον όρο «φορτηγά» που χρησιμοποιεί η Επιτροπή στην επίμαχη απόφαση, καθώς αυτά εμπίπτουν στην έννοια των «άλλων προϊόντων».
- 23 Εντούτοις, κατά το εν λόγω δικαστήριο, η ίδια αυτή διατύπωση θα μπορούσε επίσης να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο όρος «φορτηγά» καλύπτει όλα τα είδη φορτηγών, περιλαμβανομένων όλων των ειδικών φορτηγών, με μόνη εξαίρεση τα στρατιωτικά φορτηγά.
- 24 Εν συνεχεία, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ποια είναι η επιρροή που ασκεί η αίτηση παροχής πληροφοριών της Επιτροπής της 30ής Ιουνίου 2015, για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 19 της παρούσας αποφάσεως, επί του προσδιορισμού των προϊόντων τα οποία αφορά η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμπραξη. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το γεγονός ότι η Επιτροπή ανέφερε στην εν λόγω αίτηση ότι, για τους σκοπούς των υποβληθέντων ερωτημάτων, η έννοια των «φορτηγών» δεν κάλυπτε ούτε τα μεταχειρισμένα φορτηγά ούτε τα ειδικά φορτηγά, «ιδίως τα στρατιωτικά φορτηγά και τα πυροσβεστικά οχήματα», συνεπάγεται ότι τα τελευταία ως άνω φορτηγά μνημονεύονται ενδεικτικώς και μόνον, χωρίς η σχετική απαρίθμηση να είναι περιοριστική.
- 25 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η σχετική απόφαση εκδόθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας διευθετήσεως διαφορών την οποία κίνησε η Επιτροπή, κατόπιν των αιτήσεων που υπέβαλαν στο εν λόγω θεσμικό όργανο οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία που είχε κινηθεί δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 6, του κανονισμού 1/2003. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ποια επιρροή ασκεί το γεγονός ότι το εύρος της αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφοράς καθορίζεται στο πλαίσιο διαδικασίας διευθετήσεως διαφορών.
- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landgericht Hannover (περιφερειακό δικαστήριο Αννόβερου) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει η [επίμαχη] απόφαση την έννοια ότι οι διαπιστώσεις της εν λόγω αποφάσεως της Επιτροπής καλύπτουν επίσης ειδικά οχήματα, ιδίως δε απορριμματοφόρα;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Επί του παραδεκτού

- 27 Πρώτον, εκκινώντας από την παραδοχή ότι η απόφαση της 9ης Μαρτίου 1994, TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90), εφαρμόζεται κατ' αναλογία στην υπόθεση της κύριας δίκης, η περιφέρεια Northeim υποστηρίζει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη για τον λόγο ότι η Daimler δεν άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της επίμαχης αποφάσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί πλέον να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της αποφάσεως αυτής.
- 28 Συναφώς, αρκεί η επισήμανση ότι ουδόλως προκύπτει από τη διάταξη περί παραπομπής ότι η Daimler, ως εναγομένη στην υπόθεση της κύριας δίκης που αφορούσε την αγωγή αποζημιώσεως την οποία άσκησε η περιφέρεια Northeim κατόπιν της εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως, βάλλει κατά του κύριου της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Αντιθέτως, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει σαφώς ότι το αιτούν δικαστήριο καλείται να ερμηνεύσει την εν λόγω απόφαση και όχι να αποφανθεί επί του κύριου της.
- 29 Δεύτερον, η Schönackers Umweltdienste GmbH & Co. KG, η οποία παρεμβαίνει στην κύρια δίκη υπέρ της περιφέρειας Northeim, προβάλλει ότι από τη διάταξη περί παραπομπής δεν προκύπτει ρητώς για ποιον λόγο η απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 30 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων που καθιερώνεται με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της εκδοθησόμενης δικαστικής απόφασης, να αξιολογήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της υπόθεσης, τόσο την αναγκαιότητα της προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του απόφασης όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Κατά συνέπεια, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, καταρχήν, να αποφανθεί [απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2020, Openbaar Ministerie (Πλαστογραφία), C-510/19, EU:C:2020:953, σκέψη 25].
- 31 Κατά συνέπεια, τα προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο δύναται να μην αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία για να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί [απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2020, Openbaar Ministerie (Πλαστογραφία), C-510/19, EU:C:2020:953, σκέψη 26].
- 32 Ειδικότερα, όπως προκύπτει από το γράμμα καθεαυτού του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η ζητούμενη από το αιτούν δικαστήριο προδικαστική απόφαση πρέπει να είναι «αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης» στην υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί. Ως εκ τούτου, η διαδικασία προδικαστικής αποφάσεως προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, ότι εκκρεμεί πράγματι διαφορά ενώπιον

των εθνικών δικαστηρίων, στο πλαίσιο της οποίας αυτά καλούνται να εκδώσουν απόφαση που θα λαμβάνει υπόψη την προδικαστική απόφαση [απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2020, *Openbaar Ministerie* (Πλαστογραφία), C-510/19, EU:C:2020:953, σκέψη 27].

33. Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο έχει επιληφθεί αγωγής ασκηθείσας κατόπιν της εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη συμπράξεως μεταξύ διαφόρων διεθνών κατασκευαστών φορτηγών, στους οποίους συγκαταλέγεται και η Daimler, η οποία αφορά, αφενός, τα μεσαία ή βαρέα φορτηγά, είτε πρόκειται για άκαμπτα φορτηγά είτε για ρυμουλκά φορτηγά, και, αφετέρου, το χρονοδιάγραμμα και τη μετακύλιση των δαπανών για την εισαγωγή τεχνολογιών εκπομπών για τα εν λόγω φορτηγά οι οποίες απαιτούνται από τα πρότυπα Euro 3 έως 6. Στη διάταξη περί παραπομπής, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι η ενάγουσα στην υπόθεση της κύριας δίκης (ήτοι η περιφέρεια Northeim), η οποία αγόρασε δύο απορριμματοφόρα, θεωρεί ότι τα εν λόγω φορτηγά περιλαμβάνονται στα προϊόντα που αφορά η παράβαση. Αντιθέτως, η Daimler υποστηρίζει ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ότι τα εν λόγω φορτηγά, δεδομένου ότι είναι ειδικά φορτηγά, δεν εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της επίμαχης αποφάσεως.
34. Επομένως, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει σαφώς ότι το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το περιεχόμενο της οικείας αποφάσεως και, ειδικότερα, ζητεί να διευκρινιστεί αν στην προκειμένη περίπτωση τα εν λόγω απορριμματοφόρα περιλαμβάνονται στα προϊόντα τα οποία αφορά η διαπιστωθείσα με την επίμαχη απόφαση της Επιτροπής σύμπραξη.
35. Υπό τις συνθήκες αυτές, η ζητούμενη ερμηνεία του περιεχομένου της επίμαχης αποφάσεως παρίσταται αναγκαία για να μπορέσει το αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν, εν προκειμένω, η αγωγή αποζημιώσεως είναι βάσιμη.
36. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω στοιχείων, διαπιστώνεται ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

37. Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η επίμαχη απόφαση έχει την έννοια ότι τα ειδικά φορτηγά, ιδίως τα απορριμματοφόρα, περιλαμβάνονται στα προϊόντα τα οποία αφορά η διαπιστωθείσα με την απόφαση αυτή σύμπραξη.
38. Συναφώς, επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι τα προϊόντα τα οποία αφορά η διαπιστούμενη με απόφαση της Επιτροπής παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ καθορίζονται σε συνάρτηση με τις συμφωνίες και τις δραστηριότητες τις οποίες αφορά η σύμπραξη. Συγκεκριμένα, τα μέλη της συμπράξεως είναι εκείνα που επικεντρώνουν εκουσίως τις αντίθετες προς τον ανταγωνισμό ενέργειές τους στα προϊόντα τα οποία αφορά η διαπιστούμενη σύμπραξη.
39. Επομένως, για να κριθεί αν τα ειδικά φορτηγά, ιδίως τα απορριμματοφόρα, περιλαμβάνονται στα προϊόντα τα οποία αφορά η διαπιστωθείσα με την οικεία απόφαση σύμπραξη, πρέπει να γίνει αναγωγή, κατά προτεραιότητα, στο διατακτικό και στην αιτιολογία της αποφάσεως αυτής, όπερ συνεπάγεται ότι οι ορισμοί των εννοιών «φορτηγό» και «όχημα ειδικής χρήσεως» που περιλαμβάνονται στις διάφορες πράξεις του παραγωγού δικαίου της Ένωσης στις οποίες κάνουν αναφορά οι μετέχοντες στην παρούσα διαδικασία δεν είναι κρίσιμοι.

- 40 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 1 της επίμαχης αποφάσεως, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμπραξη αφορούσε, αφενός, τον καθορισμό των τιμών και των αυξήσεων των μικτών τιμών εντός του ΕΟΧ για τα μεσαία και βαρέα φορτηγά και, αφετέρου, το χρονοδιάγραμμα και τη μετακύλιση των δαπανών για την εισαγωγή τεχνολογιών εκπομπών για τα εν λόγω φορτηγά οι οποίες απαιτούνται από τα πρότυπα Euro 3 έως 6.
- 41 Όσον αφορά τα προϊόντα τα οποία αφορούσε η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμπραξη, η Επιτροπή, στην αιτιολογική σκέψη 5 της επίμαχης αποφάσεως και συγκεκριμένα στο υποτήμα με τίτλο «Το προϊόν», προσδιόρισε ρητώς τα προϊόντα για τα οποία τα μέλη της συμπράξεως της κύριας δίκης συνήψαν αθέμιτες συμφωνίες.
- 42 Όπως προκύπτει από την πρώτη περίοδο της αιτιολογικής αυτής σκέψεως, τα προϊόντα τα οποία αφορά η παράβαση της κύριας δίκης είναι φορτηγά βάρους μεταξύ 6 και 16 τόνων («μεσαία φορτηγά») και φορτηγά βάρους άνω των 16 τόνων («βαρέα φορτηγά»), τόσο άκαμπτα όσο και ρυμουλκά. Στην υποσημείωση 5 της εν λόγω αιτιολογικής σκέψεως, η Επιτροπή απέκλεισε ρητώς από τα οικεία προϊόντα μόνον τα φορτηγά για στρατιωτική χρήση.
- 43 Η δεύτερη περίοδος της ίδιας αιτιολογικής σκέψεως διευκρινίζει ότι η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η επίμαχη απόφαση δεν αφορά υπηρεσίες μετά την πώληση, άλλες υπηρεσίες και εγγυήσεις για τα φορτηγά, την πώληση μεταχειρισμένων φορτηγών ή οποιαδήποτε άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες.
- 44 Στο πλαίσιο αυτό, δεδομένου ότι η διάκριση ανά κατηγορία φορτηγών στην αιτιολογική σκέψη 5 της επίμαχης αποφάσεως γίνεται αποκλειστικά σε συνάρτηση με το βάρος των φορτηγών, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 74 των προτάσεών της, ότι το κριτήριο που υιοθετείται στην εν λόγω απόφαση για να κριθεί εάν ένα φορτηγό καλύπτεται από την επίμαχη απόφαση είναι το βάρος του.
- 45 Επομένως, η επίμαχη απόφαση αφορά την πώληση όλων των μεσαίων και βαρέων φορτηγών, είτε πρόκειται για άκαμπτα φορτηγά είτε για ρυμουλκά φορτηγά.
- 46 Επιπλέον, η οικεία απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο από το οποίο να μπορεί να συναχθεί ότι τα ειδικά φορτηγά δεν περιλαμβάνονται στα προϊόντα τα οποία αφορά η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης παράβαση.
- 47 Αντιθέτως, όπως προκύπτει ιδίως από τις αιτιολογικές σκέψεις 46, 48 και 56 της επίμαχης αποφάσεως, οι οποίες αποτελούν μέρος του υποτιμήματος με τίτλο «Φύση και περιεχόμενο της παραβάσεως», η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης παράβαση αφορούσε το σύνολο του ειδικού και βασικού εξοπλισμού και το σύνολο των μοντέλων, καθώς και όλες τις εργοστασιακές επιλογές που προσέφεραν οι διάφοροι κατασκευαστές οι οποίοι μετείχαν στην επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμπραξη.
- 48 Ειδικότερα, από την αιτιολογική σκέψη 46 της αποφάσεως αυτής προκύπτει, καταρχάς, ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αντάλλασσαν τιμοκαταλόγους μικτών τιμών καθώς και μηχανογραφημένους διαμορφωτές που περιείχαν όλα τα μοντέλα φορτηγών και όλες τις δυνατές επιλογές, γεγονός το οποίο καθιστούσε εφικτό τον υπολογισμό των μικτών τιμών για οποιονδήποτε τύπο φορτηγού. Κατά την αιτιολογική σκέψη 28 της εν λόγω αποφάσεως, οι τιμοκατάλογοι περιλάμβαναν τις τιμές όλων των μοντέλων μεσαίων και βαρέων οχημάτων, καθώς και όλων των εργοστασιακών επιλογών (για τον ειδικό εξοπλισμό) που προσέφεραν οι διάφοροι κατασκευαστές.

- 49 Εν συνεχεία, από την αιτιολογική σκέψη 48 της επίμαχης αποφάσεως προκύπτει ότι οι μηχανογραφημένοι διαμορφωτές που αντάλλασσαν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις καθιστούσαν σαφές το ποιες επιλογές ήταν συμβατές με ποια φορτηγά και ποιες επιλογές μπορούσαν να αποτελέσουν μέρος του βασικού ή του πρόσθετου εξοπλισμού.
- 50 Τέλος, από την αιτιολογική σκέψη 56 της αποφάσεως αυτής προκύπτει ότι οι πληροφορίες που αντάλλασσαν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις περιλάμβαναν πληροφορίες σχετικά με τις αναμενόμενες μελλοντικές αυξήσεις των μικτών τιμών είτε των βασικών μοντέλων φορτηγών είτε των φορτηγών μαζί με τις διαθέσιμες εξατομικευτικές επιλογές.
- 51 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι τα ειδικά φορτηγά, συμπεριλαμβανομένων των φορτηγών οικιακών απορριμμάτων, περιλαμβάνονται στα προϊόντα τα οποία αφορά η διαπιστωθείσα με την επίμαχη απόφαση παράβαση.
- 52 Η εκτίμηση αυτή δεν αναιρείται από τα επιχειρήματα που προέβαλαν, μεταξύ άλλων, οι Daimler, Traton SE και Iveco Magirus, κατά τα οποία, στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης της διαφοράς, οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών που τους απευθύνθηκαν είναι προδήλως λυσιτελείς προκειμένου να κριθεί αν τα ειδικά φορτηγά περιλαμβάνονταν στα προϊόντα τα οποία αφορούσε η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμπραξη. Στην αίτηση παροχής πληροφοριών της 30ής Ιουνίου 2015, για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 19 της παρούσας αποφάσεως και της οποίας σκοπός ήταν η συλλογή πληροφοριών σχετικά με τον κύκλο εργασιών των οικείων επιχειρήσεων οι οποίοι είχαν πραγματοποιηθεί με τα προϊόντα που σχετιζόνταν άμεσα ή έμμεσα με τη διαπιστωθείσα παράβαση ενόψει του καθορισμού του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή ανέφερε σαφώς ότι τα ειδικά φορτηγά, όπως τα φορτηγά στρατιωτικής χρήσεως και τα πυροσβεστικά οχήματα, δεν εμπίπτουν στην έννοια των «φορτηγών» για την οποία έπρεπε να γνωστοποιηθούν οι πραγματοποιηθέντες κύκλοι εργασιών. Στο πλαίσιο αυτό, θα ήταν αντιφατικό να μη λαμβάνονται υπόψη οι κύκλοι εργασιών που αφορούν τις πωλήσεις ειδικών φορτηγών κατά τον υπολογισμό του προστίμου, αλλά να συμπεριλαμβάνονται τα φορτηγά αυτά στην έννοια των «φορτηγών», κατά την έννοια της αιτιολογικής σκέψεως 5 της επίμαχης αποφάσεως.
- 53 Συναφώς επισημαίνεται, πρώτον, ότι, όπως προκύπτει από το σημείο 2 της ανακοινώσεως της Επιτροπής που μνημονεύθηκε στη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως, μολονότι στο πλαίσιο διαδικασίας διευθέτησης διαφορών η Επιτροπή μπορεί να ανταμείψει τη συνεργασία των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, δεν διαπραγματεύεται ούτε το ζήτημα της υπάρξεως παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης ούτε την κύρωση που πρέπει να επιβληθεί. Επομένως, το γεγονός ότι η επίμαχη απόφαση εκδόθηκε στο πλαίσιο τέτοιας διαδικασίας δεν ασκεί επιρροή στον καθορισμό του περιεχομένου της αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφοράς.
- 54 Δεύτερον, από το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 προκύπτει ότι, προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται βάσει του εν λόγω κανονισμού, η Επιτροπή δύναται, κατόπιν απλής αιτήσεως ή βάσει αποφάσεως, να ζητήσει από επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να παράσχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.
- 55 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η αίτηση παροχής πληροφοριών αποτελεί μέτρο έρευνας το οποίο έχει ως αποκλειστικό σκοπό να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να συλλέξει τις πληροφορίες και τα έγγραφα που της είναι αναγκαία προκειμένου να ελέγξει αν υφίσταται και πόσο σημαντική είναι μια συγκεκριμένη νομική και πραγματική κατάσταση (πρβλ. απόφαση της 10ης Μαρτίου 2016, HeidelbergCement κατά Επιτροπής, C-247/14 P, EU:C:2016:149, σκέψη 37).

- 56 Όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, η γενική εισαγγελέας στο σημείο 83 των προτάσεών της, μια τέτοια αίτηση παροχής πληροφοριών δεν έχει ως αντικείμενο τον ορισμό ή τον προσδιορισμό των προϊόντων τα οποία αφορούν οι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορές.
- 57 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η αίτηση παροχής πληροφοριών της 30ής Ιουνίου 2015, για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 19 της παρούσας αποφάσεως, αποσκοπούσε αποκλειστικά στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τους κύκλους εργασιών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων οι οποίοι είχαν πραγματοποιηθεί με τα προϊόντα που σχετιζόνταν άμεσα ή έμμεσα με τη διαπιστωθείσα παράβαση προκειμένου να καθοριστεί το ύψος του προστίμου.
- 58 Τρίτον, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων σε περίπτωση παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης. Η μέθοδος αυτή περιλαμβάνει διάφορα στοιχεία ευελιξίας που παρέχουν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να ασκεί τη διακριτική της εξουσία συμφώνως προς τις διατάξεις του άρθρου 23, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 1/2003 (απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2009, *Papierfabrik August Koehler* κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-322/07 P, C-327/07 P και C-338/07 P, EU:C:2009:500, σκέψη 112).
- 59 Καίτοι το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 παρέχει στην Επιτροπή ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως, περιορίζει την άσκηση της ευχέρειας αυτής θεσπίζοντας αντικειμενικά κριτήρια με τα οποία η Επιτροπή πρέπει να συμμορφώνεται. Συγκεκριμένα, αφενός, υπάρχει ένα αριθμητικά αποτιμήσιμο και απόλυτο ανώτατο όριο σε σχέση με το ποσό του προστίμου που μπορεί να επιβληθεί σε μια επιχείρηση και, ως εκ τούτου, το ανώτατο ποσό του προστίμου που μπορεί να επιβληθεί σε ορισμένη επιχείρηση είναι εκ των προτέρων προσδιορισμένο. Αφετέρου, η άσκηση της εν λόγω διακριτικής ευχέρειας οριοθετείται από τους κανόνες συμπεριφοράς με τους οποίους η Επιτροπή αυτοδεσμεύθηκε (πρβλ. απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, *Schindler Holding* κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-501/11 P, EU:C:2013:522, σκέψη 58, καθώς και της 19ης Μαρτίου 2015, *Dole Food και Dole Fresh Fruit Europe* κατά Επιτροπής, C-286/13 P, EU:C:2015:184, σκέψη 146).
- 60 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά το σημείο 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, «[γ]ια τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα [...], στον σχετικό γεωγραφικό χώρο εντός του ΕΟΧ». Στο σημείο 6 των ίδιων κατευθυντήριων γραμμών, διευκρινίζεται ότι «ο συνδυασμός της αξίας των πωλήσεων με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση και της διάρκειας της παράβασης θεωρείται ως κατάλληλη βάση υπολογισμού για να προσδιοριστεί η οικονομική σημασία της παράβασης καθώς και το σχετικό βάρος της συμμετοχής κάθε επιχείρησης σε αυτήν».
- 61 Πάντως, σύμφωνα με το σημείο 37 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, η Επιτροπή μπορεί να αποκλίνει από τη γενική μέθοδο που αυτές προβλέπουν για τον καθορισμό των προστίμων, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες συγκεκριμένης υποθέσεως ή να επιτευχθεί επαρκές αποτρεπτικό αποτέλεσμα.
- 62 Όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, η γενική εισαγγελέας στα σημεία 94 και 95 των προτάσεών της, η Επιτροπή δεν υποχρεούται, κρίνοντας κατά περίπτωση, να λάβει υπόψη τη μέγιστη αξία όλων των πωλήσεων τις οποίες αφορά η σύμβαση προκειμένου να διασφαλίσει τον αποτελεσματικό και αποτρεπτικό χαρακτήρα ενός προστίμου.

- 63 Όταν όμως η Επιτροπή αποφασίζει να στηριχθεί στο σημείο 37 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών του 2006 και να αποκλίνει από τη γενική μεθοδολογία που αυτές προβλέπουν, οφείλει να τηρεί την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ. Πράγματι, η Επιτροπή δεν μπορεί να παρεκκλίνει από τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές σε μια συγκεκριμένη περίπτωση χωρίς να εκθέσει λόγους που να συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης.
- 64 Εν προκειμένω, από την αιτιολογική σκέψη 106 της επίμαχης αποφάσεως προκύπτει ότι τα επιβληθέντα πρόστιμα είχαν υπολογιστεί βάσει των αρχών που καθιερώνουν οι κατευθυντήριες γραμμές του 2006. Η Επιτροπή υπενθύμισε επίσης, στις αιτιολογικές σκέψεις 108 και 110 της επίμαχης αποφάσεως, τον κανόνα περί υπολογισμού των κρίσιμων πωλήσεων που προβλέπεται στο σημείο 13 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών. Στην αιτιολογική σκέψη 109 της επίμαχης αποφάσεως, η Επιτροπή επισήμανε ότι η αξία των οικείων πωλήσεων περιλάμβανε τις πωλήσεις μεσαίων και βαρέων φορτηγών, είτε πρόκειται για άκαμπτα φορτηγά είτε για ρυμουλκά φορτηγά.
- 65 Ωστόσο, από την αιτιολογική σκέψη 112 της επίμαχης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή εφάρμοσε το σημείο 37 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 για να προσαρμόσει ομοιόμορφα το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων κάθε επιχειρήσεως προκειμένου να υπολογίσει τα μεταβλητά και πρόσθετα ποσά των προστίμων. Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι αξιοποίησε την ως άνω δυνατότητα στο πλαίσιο της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει, ιδίως για λόγους αναλογικότητας. Ειδικότερα, εκτίμησε ότι, λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους της αξίας των πωλήσεων των οικείων επιχειρήσεων, οι σκοποί της αποτροπής και της αναλογικότητας που διαπνέουν το άρθρο 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003 μπορούσαν να επιτευχθούν χωρίς να γίνει χρήση του στοιχείου της συνολικής αξίας των πωλήσεων φορτηγών των οικείων επιχειρήσεων. Κατά συνέπεια, και κατ' εφαρμογήν του εν λόγω σημείου 37, η Επιτροπή αποφάσισε να λάβει υπόψη της μέρος μόνον της συνολικής αξίας των πωλήσεων για τον υπολογισμό του προστίμου.
- 66 Υπό τις συνθήκες αυτές, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, η γενική εισαγγελέας στα σημεία 90 και 91 των προτάσεών της, το γεγονός ότι τα ειδικά φορτηγά εξαιρέθηκαν από την έννοια των «φορτηγών» που περιλαμβάνεται στην αίτηση παροχής πληροφοριών της 30ής Ιουνίου 2015, για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 19 της παρούσας αποφάσεως και της οποίας σκοπός ήταν η συλλογή πληροφοριών σχετικά με τον κύκλο εργασιών των οικείων επιχειρήσεων που πραγματοποιήθηκαν με τα προϊόντα που σχετίζονταν άμεσα ή έμμεσα με τη διαπιστωθείσα παράβαση, καθώς και το γεγονός ότι, στην αιτιολογική σκέψη 112 της επίμαχης αποφάσεως, η Επιτροπή αποφάσισε να λάβει υπόψη της μέρος μόνον της συνολικής αξίας των πωλήσεων για τον υπολογισμό του προστίμου, δεν δύναται να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι τα ειδικά φορτηγά δεν περιλαμβάνονταν στα προϊόντα τα οποία αφορούσε η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμπραξη.
- 67 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η επίμαχη απόφαση έχει την έννοια ότι τα ειδικά φορτηγά, συμπεριλαμβανομένων των φορτηγών οικιακών απορριμμάτων, περιλαμβάνονται στα προϊόντα τα οποία αφορά η διαπιστωθείσα με την απόφαση αυτή σύμπραξη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 68 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

Η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2016, κοινοποιηθείσα με τον αριθμό C(2016) 4673 τελικό, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 [ΣΛΕΕ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση ΑΤ.39824 – Φορτηγά), έχει την έννοια ότι τα ειδικά φορτηγά, συμπεριλαμβανομένων των φορτηγών οικιακών απορριμμάτων, περιλαμβάνονται στα προϊόντα τα οποία αφορά η διαπιστωθείσα με την απόφαση αυτή σύμπραξη.

(υπογραφές)